

HE 173/2010 vp Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Skooppi ry:n lausunto 11.11.2020

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys, Skooppi ry, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Sivistysvaliokunnalle.

Skooppi ry:n tarkoituksena on kehittää koulu- ja opiskeluterveydenhuollon aloilla toimivien henkilöiden ammattitaitoa, tukea näiden alojen tutkimusta ja edistää koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kehitystä Suomessa. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys mm. järjestää koulutustilaisuuksia ja osallistuu alansa viestintään ja yhteistyöhön muiden koulu- ja opiskeluikäisten kanssa toimiviin tahoihin kansallisesti ja kansainvälisesti.

Skooppi ry kannattaa hallituksen esitystä 173/2020 ja siinä ehdotettuja toimia, jotka edistävät ja tukevat peruskoulun suorittamista sekä sen jälkeistä toisen asteen koulutukseen siirtymistä, toisen asteen koulutuksessa pysymistä ja toisen asteen koulutuksen suorittamista myös silloin, kun opinnot valitulla alalla keskeytyvät.

Hallituksen esityksen kuvaama ohjauksen ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen sekä kuvattu ”saattaen vaihtamiseen” opetuksen järjestäjiä ja kuntia velvoittava toimintatapa on Skooppi ry:n hallituksen näkemyksen mukaan erityisen tarpeellinen ja kannatettava kehityksen suunta. Samoin kannatettavia ovat hallituksen esityksessä kuvattu jokaiselle nuorelle toisella asteella laadittava yksilöllinen opintopolku ja siihen kytkeytyvät tukitoimet. Esityksessä kuvattu ohjaus- ja valvontavastuun ulottuminen opiskelun keskeyttämistilanteisiin ja niiden yhteydessä tukitoimien järjestäminen on erityisen merkittävä ja tärkeä osa lakiehdotusta. Tämä voi auttaa merkittävästi nuoren ankkuroitumista yhteiskuntaan ja oman väylän löytämistä pudokkuuden sijaan. Skooppi ry kannattaa myös uudistuksen seurannan ja vaikutuksia koskevan tutkimuksen järjestämistä.

Skooppi ry näkee tärkeänä, että kaikissa oppivelvollisuuden suorittamiseen tähtäävissä edistämis- ja tukitoimiin liittyvissä vaiheissa kunta- ja oppilaitostasolla tehdään aktiivista yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen toimijoiden kanssa. Samoin tulee tarpeen mukaan tehdä yhteistyötä nuorisotoimen, työvoimapalveluiden, KELA:n ja kolmannen sektorin toimijoiden sekä opintoihin mahdollisesti liittyvien yritysten ja muiden työnantajien kanssa.

Kaikkien opintoja edistävien toimien on lähdettävä lapsen ja nuoren parhaasta, hänen yksilöllisten vahvuksiensa ja tavoitteidensa pohjalta. Varhainen tuki on tärkeää jo päivähoidosta ja alakoulusta lähtien. Koulun tulee aktiivisesti tukea lasta hänelle parhaiten

SKOOPPI

Suomen koulu- ja opiskelu-
terveyden yhdistys

soveltuvan ja häntä innostavan tulevaisuuden hahmottamisessa. Perheen ja huoltajien tukea on aktivoitava erityisesti, jos se osoittautuu puutteelliseksi.

Erityisen tärkeänä Skooppi ry näkee koulu- ja opiskeluikäisten lasten ja nuorten mielenterveys- ja neuropsykiatristen ongelmien hoidon ja hoitoresurssien – sekä osaamisen että määrällisten resurssien - kehittämisen kouluissa, oppilaitoksissa, erikoissairaanhoidossa ja edellä mainittujen väliin jäävissä matalan kynnyksen palveluissa (esim. perheneuvolat, nuorisoasemat ja nuorten palvelupisteet). Skooppi ry:n näkemyksen mukaan näiden valmiuksien kehittäminen on monen opiskelijan kohdalla tarpeellinen lisäelementti nyt esitetyn oppivelvollisuuslain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi on oppilaitoksissa kiinnitettävä erityistä huomiota opinnoissa jälkeen jääneisiin sekä opiskelijoihin, joilla on poissaoloja, jotta keskeyttämiseen johtava kehitys saadaan varhain katkaistua ja opiskelija saa tarvitsemansa tuen.

Työelämän ja yhteiskunnassa toimimisen tiedollisten vaatimusten kasvaminen asettaa lisävaatimuksia oppimisvaikeuksien varhaiselle havaitsemiselle ja tarvittavan tuen järjestämiselle ajoissa. Tämä on erittäin tärkeää oppilaan ja opiskelijan opintojen onnistumiselle. Monesti itsetunto ja mielenterveys kärsivät kohtuuttomasti, jos oppilaan/opiskelijan oppimisvaikeuksia ei havaita ja tutkita riittävällä perusteellisuuudella. Tähän kuuluvat myös psykologin kogniiviset tutkimukset ja jatkoehdotukset opetustyön ja tuen järjestämiselle. Myös vahvuuksien huomioiminen vahvistaa itsetuntoa ja mielenterveyttä sekä lisää kouluviihtyvyyttä.

Oppilaalle tai opiskelijalle, jolla on oppimisvaikeuksia, tarkkaavuuden ja keskittymisen vaikeuksia tai mielenterveyden haasteita tulee järjestää riittävä tuki peruskoulun, mahdollisen nivelvaiheen ja toisen asteen opintojen aikana.

Tavoite siitä, että kaikki saisivat toisen asteen tutkinnon, on tärkeä. Oppimisen tuen ja oppilaan ja opiskelijan opinto-ohjauksen avulla tulee tukea opiskelijan suuntautumista sellaiselle alalle, jossa hän voi saada onnistumisen kokemuksia ja missä hänellä on edellytyksiä saavuttaa asianmukaiset oppimistavoitteet. Opiskeluterveydenhuollon toimijoiden taholta on ilmaistu huolta siitä, että esim. lähihoitajakoulutukseen ohjautuu opiskelijoita, joiden edellytykset toimia lähihoitajina voivat olla puutteelliset. Asia on merkittävä potilasturvallisuuden kannalta.

Niin sanotussa sora (ratkaisuja opiskelijaksi soveltumattomuuteen) lainsäädäntökokonaisuudessa säädetään edellytyksistä, joilla opiskelijan opiskeluoikeus voidaan peruuttaa. Skooppi ry pitää tärkeänä, että oppivelvollisuuslain 12 §:n mukaiseen koulutuksen järjestäjän ohjaus – ja valvontavastuuseen sisältyy myös niiden opiskelijoiden ohjaus, joiden opiskeluoikeus on peruutettu.

Jo peruskoulun, samoin kuin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen aikana on huolehdittava oppilas- ja opiskeluhuollon tai niitä vastaavien (varhaiskasvatuksen) moniammatillisten tukirakenteiden toimivuudesta ja riittävästä resursoinnista. Koulu- ja erityisesti opiskeluterveydenhuollon lääkäripalvelujen järjestämisessä on paikkakunnittain paljon vaihtelua ja vajetta. Tämä aiheuttaa suuria vaikeuksia ja epätasa-arvoa lakisääteisen, kaikille tarkoitetun tarkastus- ja terveydenedistämistyön toteutumiselle. Samaan aikaan tarve mm.

SKOOPPI

Suomen koulu- ja opiskelu-
terveyden yhdistys

lievien ja osin keskivaikeiden mielenterveysongelmien hoidolle koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on voimakkaasti kasvanut.

Kouluterveydenhuollon resursseja koskevat vanhentuneet suositukset tulee päivittää. Varhain annetun hoidon tarpeeseen vastataan parhaiten säätämällä mitoituksista sitovasti niin, että universaalien, kaikille järjestettävien terveystapaamisten lisäksi on mahdollisuus järjestää lisätukea tarpeen mukaan. Tarkastuksista jo neuvolatasolla poisjäävien perheiden kohdalla on tutkimustuloksissa havaittu yhteys nuorten myöhempään syrjäytymiseen. Lakisääteisistä tarkastuksista poisjäävien ja koulusta paljon poissaolevien oppilaiden – ja heidän huoltajiensa - tapaamisten järjestämiseen, motivoimiseen ja tuen piiriin saamiseen on oltava riittävästi ammattilaisten työaika.

Terveyslainsäädäntö määrittelee opiskeluterveydenhuollolle myös useita sairaanhoidollisia tehtäviä. Jotta toisen asteen opiskelijoiden hoidon tarpeeseen pystyttäisiin vastaamaan ja kunnilla olisi edellytykset suoriutua opiskeluterveydenhuollolle terveydenhuoltolaissa määrätystä tehtävistä, tulisi säätää sitovat henkilöstömitoitukset ja varmistaa rahoitus niiden toteuttamiseksi.

Opiskelu- ja kouluterveydenhuollon psykologien ja kuraattoreiden velvoittavat resurssimitoitukset ovat myös Skooppi ry:n näkemyksen mukaan tarpeellisia, jotta opiskelu- ja kouluterveydenhuollon palvelut voidaan turvata kaikille niitä tarvitseville. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa ja keskustelun järjestämiselle on laissa säädetty aikaraja. Selkeät velvoittavat mitoitussäädökset mahdollistaisivat myös valvonnan ja alueellisen tasa-arvon paranemisen.

Kunnioitettavasti,

Skooppi ry:n hallitus